

Stockholms
stad

Handlingsplan för kommunens aktivitetsansvar i Stockholms stad 2025-2027

Arbetsmarknadsnämnden:

Dnr. AMF 2025/339

Utbildningsnämnden:

Dnr. UTBF 2025/2368

Antagen av Kommunfullmäktige
Nytt datum

INNEHÅLL

Bakgrund	2
1. Uppdrag och uppdragets innehåll	3
1.2 Förstärkt samverkan kring vissa målgrupper	4
1.2.1 Ungdomar som använder droger	4
1.2.2 Ungdomar i eller i riskzon för kriminalitet	5
1.2.3 Ungdomar med en hotbild	5
1.2.4 Ungdomar med psykisk eller fysisk ohälsa	6
1.2.5 Ungdomar som omfattas av LSS	6
1.2.6 Ungdomar som utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld	6
2. Att styra och leda arbetet	7
Gemensamt för arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och socialnämnden	8
2.3 Stadsdelsnämnderna	9
2.4 Samverkan med Arbetsförmedlingen	10
3. Organisation	10
3.1 Strategisk samverkansgrupp kring unga	10
3.2 Samverkansforum	10
4. Arbeta med att löpande identifiera, informera och kontakta	11
4.1 Grund- och gymnasieskolans ansvar	12
4.1.1 Skolans ansvar	12
4.1.2 Förebyggande åtgärder övergång från grundskola till gymnasieskola	12
4.1.3 Rutiner vid ogiltig frånvaro, samt vid avbrott	12
4.1.4 Samverkan kring övergången från introduktionsprogram inom gymnasieskolan till vuxenutbildningen	13
4.1.5 Elever som avslutar gymnasieskola utan gymnasieexamen	13
4.2 Uppsökande arbete	13
4.2.1 Arbetssätt	13
4.2.2 Struktur för det uppsökande arbetet	14
4.2.3 Rutin kring nyanlända ungdomar	15
5. Lämpliga individuella åtgärder	15
6. Dokumentation och registerföring	16
6.1 Barn och Elevregistret (BER)	16
6.2 VERA	17
7. Uppföljning, utvärdering och rapportering	17
7.1 Uppföljning av uppsök, stöd och insatser	17

Bakgrund

Kommunerna har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen. Ansvaret gäller för de som har fullgjort sin skolplikt men som inte har fyllt 20 år och inte genomfört eller har fullföljt utbildning i gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola eller motsvarande utbildning. Kommunernas aktivitetsansvar (KAA) ställer krav på att kommunen håller sig informerad om vilka som tillhör målgruppen, kontakter dessa och erbjuder dem lämpliga individuella åtgärder.

Kommunens aktivitetsansvar förutsätter att insatser genomförs löpande under hela året och omfattar allt från kartläggning och uppsökande verksamhet för att hitta de berörda ungdomarna, till olika insatser för att i första hand motivera ungdomar att påbörja eller återuppta en utbildning. Skolverkets allmänna råd för kommunernas aktivitetsansvar (Skolverket 2016) föreskriver att det finns en strukturerad handlingsplan för arbetet.

I Stockholms stad ansvarar arbetsmarknadsnämnden för kommunens aktivitetsansvar, med undantag för de delar som ligger inom utbildningsnämndens ansvarsområde som har hemkommunsansvaret för elever utan studieplats. För att säkra att ungdomarna har tillgång till stöd på flera livsområden är samverkan mellan flera olika aktörer en viktig del i arbetet. En central samverkanspart är socialnämnden som ingår i samverkan mellan socialtjänsten och arbetsmarknadsförvaltningen i arbetet som rör ungdomar inom kommunens aktivitetsansvar. Som huvudansvariga för både sociala insatser och fritidsinsatser är stadens stadsdelsnämnder viktiga aktörer.

Denna handlingsplan fastställer hur Stockholms stad arbetar utifrån kommunens aktivitetsansvar för ungdomar. Den beskriver uppdrag, organisation, ansvarsfördelning, samt inriktning för insatser. Handlingsplanen har tagits fram av arbetsmarknadsförvaltningen i samverkan med utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen och baserar sig på Skolverkets allmänna råd (Skolverket 2016). Utkast har även skickats till Barn- och ungdomsenheterna på stadsdelsförvaltningarna, som har getts möjlighet att läsa och skicka in synpunkter.

Handlingsplanen gäller under perioden 2025 t o m 2027, förutsatt att inga större förändringar sker i organisation inom staden eller i lagstiftningen. Operativa rutiner, samt detaljerade beskrivningar av insatser ingår inte i handlingsplanen. Dessa tas fram på förvaltningsnivå i samverkan mellan arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen och uppdateras årligen. I samband med detta fattas även beslut om inriktning för och innehåll i insatser under året. Förvaltningarna ansvarar för att vid behov initiera en tidigare revidering av den övergripande handlingsplanen.

1. Uppdrag och uppdragets innehåll

Kommunens aktivitetsansvar för ungdomar regleras i 29 kap. 9 § Skollagen.

En hemkommun ska löpande under året hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen är sysselsatta som

- 1. inte har fyllt 20 år,*
- 2. har fullgjort sin skolplikt eller har blivit folkbokförda i landet vid en tidpunkt då de inte har skolplikt,*
- 3. inte genomför utbildning i gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola eller motsvarande utbildning,*
- 4. inte har en gymnasieexamen,*
- 5. inte har ett gymnasiebevis avseende anpassad gymnasieskola och*
- 6. inte har fullföljt utbildning som motsvarar gymnasieskolan eller anpassad gymnasieskola med godkänt resultat.*

Hemkommunen ska erbjuda de ungdomar som avses i första stycket lämpliga individuella åtgärder. Åtgärderna ska i första hand syfta till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunen ska dokumentera sina insatser på lämpligt sätt.

Kommunen ska föra ett register över de ungdomar som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den dokumentation och den behandling av personuppgifter som är nödvändig för att kommunen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt första-tredje styckena. Lag (2018:749).

I kommentarerna i Skolverkets allmänna råd om kommunens aktivitetsansvar (2016) för ungdomar framgår att det för att förebygga utanförskap är viktigt att samhällets insatser för dessa ungdomar tar hänsyn till individens förutsättningar, behov och önskemål för att påbörja eller återgå till utbildning, eller ge möjlighet till annan meningsfull sysselsättning och att det därför är av vikt att dessa faktorer är utgångspunkten för samhällets insatser och inte det offentliga organisering. Kommentarerna fastställer också att lagstiftningen innebär ett uttalat krav på att ungdomen ska erbjudas lämpliga individuella åtgärder, samt betonar att kommunen ska ha en aktiv relation med de ungdomar som omfattas av lagen (Skolverket 2016, sid. 11-12).

Arbetet med att samla information, kontakta ungdomar och erbjuda insatser ska genomföras under hela året och omfatta allt från kartläggning och uppsökande verksamhet för att hitta de berörda ungdomarna, till olika insatser för att i första hand motivera ungdomar att påbörja eller återuppta en utbildning (sid. 13).

I handlingsplanen beskrivs stadens tillämpning av det nationella uppdraget i dess olika delar.

1.2 Förstärkt samverkan kring vissa målgrupper

Arbetet som utförs inom ramen för kommunens aktivitetsansvar syftar till att i första hand motivera ungdomar att påbörja eller att återuppta studier. I andra hand erbjuds stöd mot arbete. Vissa grupper av ungdomar som nås i det uppsökande arbetet står långt från både studier och arbete och behöver andra typer av insatser innan eller parallellt med ett arbete för att motivera till studier. Detta kan t.ex. röra ungdomar med en missbruksproblematik, ungdomar som lever i socialt utanförskap och har en hotbild, eller som har psykisk eller fysisk ohälsa. Arbetet med dessa ungdomar behöver ske i nära dialog med socialtjänsten och/eller regionen.

För att skapa en kontinuitet i arbetet bör en gemensam planering göras, där det tydliggörs vem som har huvudansvaret för att hålla ihop och följa upp olika insatser. I 2 kap. 7 § SoL liksom i 16 kap. 4 § hälso- och sjukvårdslag (2017:30), HSL, finns bestämmelser om att samordnade individuella planer (SIP) ska upprättas för personer som behöver insatser från både socialtjänsten och från hälso- och sjukvården om så behövs för att personen skall få sina behov tillgodosedda. Den enskilda personen måste alltid ge sitt samtycke till att få en SIP. Det är regionen och kommunen (socialtjänsten) som är skyldiga att upprätta en samordnad individuell plan när de bedömer att det behövs. Däremot kan andra föreslå att en samordnad individuell plan upprättas och även delta i arbetet med planen.

Syftet med planen är att underlätta för barnet/den unga och dennes familj och säkerställa samarbetet mellan huvudmännen så att enskildas samlade behov av hälso- och sjukvård och socialtjänst tillgodoses.

Personal inom KAA bör uppmärksamma socialtjänsten eller hälso- och sjukvården att initiera SIP-möten för unga som har många myndighetskontakter och där det krävs att de inblandade aktörerna möts och diskuterar ärendet tillsammans med ungdom. Det är den verksamhet som har närmast kontakt med barnet/den unga som bäst kallar till SIP.

1.2.1 Ungdomar som använder droger

Ungdomar som omfattas av kommunens aktivitetsansvar kan ha ett riskbruk, skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, läkemedel eller spel om pengar. De kan också ha ett bruk av alkohol som faller inom ramarna för ”normalkonsumtion” och/eller ha testat narkotika vid enstaka tillfällen utan att det har blivit en vana.

För att delta i insatser inom ramen för kommunens aktivitetsansvar bör ungdomar med skadligt bruk eller beroende ha påbörjat en process mot drogfrihet, även om de kanske inte inledningsvis är helt drogfria.

Ungdomar med ett aktivt, pågående missbruk erbjuds inte att delta i en insats inom ramen för kommunens aktivitetsansvar, men kan erbjudas vägledning och samtalsstöd med syfte att motivera ungdomen till stöd eller behandling för att bryta missbruket. Om det uppdragas i kontakten att en ungdom som är under 18 år har ett skadligt bruk som är pågående tas kontakt med vårdnadshavaren och med mottagningsgruppen på ungdomens stadsdelsförvaltning. Finns det skäl för oro görs en orosanmälan. Även Mini Maria Stockholm kan kontaktas för samverkan kring insatser och stöd.

Ungdomar som kommer märkbart påverkade till någon av verksamheterna inom kommunens aktivitetsansvar ombeds lämna verksamheten, men erbjuds kontakt när hen inte längre är påverkad.

I ANDTS-programmet, Stockholms stads program om alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och nikotinprodukter samt spel om pengar, 2023-2026 fastslås en rad mål och insatsområden för stadens arbete. Arbetet inom kommunens aktivitetsansvar bör genomföras i enlighet med programmets insatsområden och aktiviteter.

1.2.2 Ungdomar i eller i riskzon för kriminalitet

Personal inom kommunens aktivitetsansvar bör ha god kunskap om risk- och skyddsfaktorer för att kunna identifiera ungdomar i riskzon och vid behov initiera kontakt med socialtjänsten och/eller göra orosanmälan.

Kommunens aktivitetsansvar samverkar med Sociala insatsgrupper (SIG) som finns som insats i stadens sju ytterstadsstadsdelar. Målgruppen för SIG är personer i åldern 12-20 år som begår brott, befinner sig i riskzon för att utveckla eller har utvecklat en kriminell livsstil, befinner sig i kriminella miljöer, riskerar att involveras eller som redan är involverade i våldsbejakande extremism.

SIG bygger på samverkan mellan socialtjänst, polis, skola, den unge och dennes familj, hälso- och sjukvården, andra för individen relevanta myndigheter och aktörer inom civilsamhället. I de fall den unge saknar skolplacering och är aktuell inom kommunens aktivitetsansvar, kopplas personal från aktivitetsansvaret på det lokala jobbtorget in i arbetet och ersätter skolan som aktör i den sociala insatsgruppen. Om den unge inte har en pågående kontakt med kommunens aktivitetsansvar ska socialtjänsten initiera en sådan, ifall det inte bedöms som direkt olämpligt eller uppenbart obehövligt.

Kommunens aktivitetsansvar arbetar för att ge stöd och motivera den unge att i första hand återuppta studier eller i andra hand hitta arbete eller annan sysselsättning.

1.2.3 Ungdomar med en hotbild

Föreligger det en risk för hotbild för ett barn som är under 18 år ska alltid en orosanmälan till socialtjänsten göras. I orosanmälan informeras om planerade insatser för berörd ungdom, samt önskan om samverkan med socialtjänsten kring insatserna lämplighet. Enligt lag får socialtjänsten utan samtycke endast lämna information om en utredning startas eller ej samt om en utredning redan pågår. Socialtjänsten bör därför inhämta samtycke för att kunna lämna relevant information till KAA. Anmälningsskyldigheten rör endast barn, men även för deltagare över 18 kan en orosanmälan göras där det är lämpligt och individen bedöms vara i behov av socialtjänstens insatser.

I avvaktan återkoppling från socialtjänsten kan KAA genomföra en hotbilsbedömning utifrån arbetsmarknadsförvaltningens rutin för hotbilsbedömningar och arbetet kan fortsätta med stöd av hotbilsbedömning och skyddsåtgärder.

I de fall socialtjänsten kopplar på KAA för en ungdom med en känd hotbild ska socialtjänsten säkerhetsställa att det finns en hotbilsbedömning genomförd, samt med stöd av inhämtat samtycke informera KAA om att det finns en hotbild, samt lämna den information som KAA behöver för att säkerställa att arbetet kan genomföras så säkert som möjligt både för ungdomen och för personal.

1.2.4 Ungdomar med psykisk eller fysisk ohälsa

I kommunens aktivitetsansvar ingår inte att erbjuda hälso- och sjukvårdsinsatser. Här ligger ansvaret i första hand hos regionen. Inom ramen för kommunens aktivitetsansvar ingår dock att motivera och stötta ungdomar med behov av sådana insatser så att de får en kontakt med lämplig vårdgivare.

Motivationsarbete mot studier eller arbete kan sedan där det är lämpligt fortsätta parallellt och i samverkan med insatser inom vården och/eller socialtjänsten, eller i de fall detta inte är möjligt återupptas i ett senare skede. Kommunens aktivitetsansvar deltar när det är lämpligt i SIP-möten (se ovan under 1.1). Arbetsmarknadsnämnden arbetar aktivt inom ramen för KAA med att utveckla samverkan med psykiatrien kring barn och ungdomar.

I staden finns åtta ungdomsmottagningar där unga mellan 12-22 år kan träffa en kurator för stödsamtal kring frågor om livet, mående, stress, oro eller nedstämdhet. [Ungdomsmottagning - Stockholms stad](#)

1.2.5 Ungdomar som omfattas av LSS

I lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) 15 § beskrivs att en av kommunens uppgifter är att fortlöpande följa upp vilka som omfattas av lagen och vilka deras behov av stöd och service är. Kommunen ska vidare verka för att personer som omfattas av LSS får sina behov tillgodosedda och medverka till att de får tillgång till arbete eller studier. När en insats enligt LSS beviljas ska kommunen erbjuda den enskilde en individuell plan enligt 10 § med beslutade och planerade insatser. Den enskilde kan när som helst begära att en individuell plan upprättas. Sådana planer ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året.

Inom ramen för kommunens aktivitetsansvar ska ungdomar i första hand erbjudas åtgärder som syftar till att motivera ungdomen att återgå till utbildning och i andra hand till annan sysselsättning. Annan sysselsättning skulle, i de fall ungdomen omfattas av LSS, kunna vara särskilt individanpassad stödsinsats för att underlätta arbete eller studier eller daglig verksamhet. Kommunens aktivitetsansvariga kan i de fall ungdomen är intresserad av sådan sysselsättning hjälpa till att etablera kontakt med socialtjänsten i den aktuella stadsdelsförvaltningen.

1.2.6 Ungdomar som utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld

För unga mellan 13 och 26 år som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck finns länets myndighetsgemensamma resurscentrum Origo. Ett samarbete mellan samtliga kommuner i Stockholms län, Region Stockholm och polisregion Stockholm. Ungdomar och unga vuxna kan söka stöd anonymt från verksamheten om de önskar. På Origo arbetar kuratorer, barnmorska och polis under ett tak.

Till Origo kan även personal ur kommunens aktivitetsansvar vända sig för att få konsultativt stöd och vägledning i enskilda ärenden när de i sitt arbete möter unga som begränsas av hedersnormer.

2. Att styra och leda arbetet

Ur Allmänna råden:

Hemkommunen bör

- 1. Se till att det finns en ändamålsenlig organisation med tydlig ansvarsfördelning och en strukturerad handlingsplan för arbetet med aktivitetsansvaret,*
- 2. Identifiera vilka myndigheter och andra aktörer som kan vara aktuella att samarbeta med inom ramen för aktivitetsansvaret, och*
- 3. Skapa förutsättningar och ha ändamålsenliga rutiner för samverkan såväl inom kommunen som med berörda myndigheter och andra aktörer*

Enligt Stockholms stads budget och ansvarsfördelning har arbetsmarknadsnämnden ansvar för att samordna arbetet utifrån kommunens aktivitetsansvar. Ansvaret för att genomföra uppdragets olika delar är dock fördelat främst mellan arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Även stadsdelsförvaltningarna har i uppdrag att samverka med arbetsmarknadsförvaltningen inom uppdraget.

Utbildningsförvaltningen har ansvar för att underlätta övergång från grundskola till gymnasieskola samt erbjuda studier för de ungdomar som vill studera.

Arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen har tillsammans med Socialförvaltningen sedan 2024 i uppdrag att samverka för att förebygga skolavhopp från gymnasieskolan, samt att vid behov erbjuda parallella insatser. Sedan april 2024 har arbetsmarknadsnämnden särskilda insatssamordnare anställda med uppdrag att möta upp skolor och ungdomar vid oro för skolavbrott. Insatssamordnarna åker ut till skolor och träffar elever separat, har möten med vårdnadshavare, samt personal från skolan för att kartlägga orsaken till att eleven är i risk för avhopp och vilket stödbehov som finns. Utifrån vad skolan tidigare har erbjudit för anpassningar och insatser, planeras i samverkan insatser framåt för att i första hand motverka avhopp, i andra hand direkt koppla på KAA. Insatser som erbjuds är bland annat stöd i kontakt med psykiatri, hälsofrämjande insatser och stöd vid skol/programbyte, samt pedagogisk överlämning och stöd vid övergång till nästkommande skola.

Arbetsmarknadsförvaltningen har även ansvar för det uppsökande arbetet för elever som avbrutit och som saknar gymnasieexamen, samt för att kartlägga behov, erbjuda stöd och motivera tillbaka till studier eller arbete, samt stötta ungdomarna i att etablera kontakter med andra stödinsatser utifrån individuella behov. Stadsdelsförvaltningarna erbjuder stöd utifrån socialtjänstlagen och arbetar med fritidsverksamheter, fältverksamhet samt andra förebyggande och stödjande insatser.

För att staden ska nå goda resultat i uppdraget krävs en nära samverkan mellan berörda förvaltningar. Arbetsmarknadsnämnden arbetar löpande för att säkerställa en god samverkan lokalt och centralt.

Insatser erbjuds av både utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen.

Denna handlingsplan anger en förtydligad och mer detaljerad beskrivning av de olika parternas ansvarsområden enligt nedan.

Gemensamt för arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och socialnämnden

Nämnderna ska fortsatt samverka för att etablera kontakt med elever som riskerar att inte slutföra gymnasiet. Syftet är att tidigt kunna erbjuda lämpligt stöd för att eleven ska kunna slutföra utbildningen. Nämnderna ska också fortsatt utveckla samverkan för att unga vuxna utan gymnasieexamen inom kommunens aktivitetsansvar erbjuds insatser som ökar andelen som senare slutför sin gymnasieexamen eller genom vuxenutbildningen ges möjligheter att komma in i arbetslivet.

2.1. Arbetsmarknadsnämnden

I arbetsmarknadsnämndens ansvar ingår följande:

- Samordning av Stockholms stads arbete utifrån kommunens aktivitetsansvar
- Att ansvara för register, dokumentation och insamling av resultat, samt rapportering till Skolverket/SCB utifrån gällande lagstiftning
- Att följa upp och löpande analysera, samt utveckla arbetet inom kommunens aktivitetsansvar, samt rapportera till nämnd
- Att i samverkan med utbildningsnämnden och Socialnämnden arbeta med att förebygga skolavhopp, samt att vid behov erbjuda parallella insatser. Arbetet omfattar även samverkan med friskolor
- Att utveckla och ansvara för det operativa uppsökande arbetet
- Att genomföra motivationsarbete
- Att erbjuda fördjupad studie- och yrkesvägledning
- Att samverka med andra aktörer som erbjuder stödinsatser för målgruppen
- Att erbjuda och genomföra insatser som inte ligger inom ramen för gymnasieskolan.
- Att tillsammans med utbildningsnämnden samverka med skolor inom grund- och gymnasieskolan för att snabbare nå unga som avbryter sina gymnasiestudier eller inte påbörjar gymnasiestudier efter grundskolan.
- Att sprida information till ungdomar som lämnar gymnasieskolan utan fullständig gymnasieexamen om möjligheten att fullfölja utbildningen inom Komvux, samt underlätta för ungdomarna att påbörja och fullfölja studierna
- Att föra register över ungdomarna inom kommunens aktivitetsansvar, samt samordna arbetet kring registrering och dokumentation i Barn- och elevregistret i de delar av skolplattformen som hanterar aktivitetsansvaret
- Att vid särskilda behov erbjuda dispens till studier inom vuxenutbildningen alternativt upphandla plats vid folkhögskola utifrån underlag från utbildningsnämnden

2.2 Utbildningsnämnden

I utbildningsnämndens ansvar ingår följande:

- Att erbjuda studier och studie- och yrkesvägledning
- Att i samverkan med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden arbeta för att förebygga och förhindra skolavhopp
- Att erbjuda insatser inom ramen för gymnasieskolan
- Samverkan mellan grundskola och gymnasieskola
- Att genomföra informationsinsatser om gymnasievalet, gymnasieskolans olika program med fokus på introduktionsprogrammen och om övergångar mellan skolformer för studie- och yrkesvägledare och rektorer på både grund- och gymnasieskolor, samt övriga relevanta aktörer.
- Att genomföra utbildningsinsatser om gymnasieskola och anpassad gymnasieskola till berörda enheter inom arbetsmarknadsnämnden, samt praktiskt samverka kring enskilda ungdomar
- Att utreda ungdomars individuella behov av alternativa utbildningsvägar, samt bidra med underlag till arbetsmarknadsnämnden inför beslut.
- Resultatuppföljning av insatser utifrån kommunens aktivitetsansvar som genomförs inom ramen för gymnasieskolan
- Att samverka med arbetsmarknadsnämnden i rapportering och uppföljning av hela uppdraget utifrån kommunens aktivitetsansvar

Socialnämnden(förslag – nytt 2025)

- Att i samverkan med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden arbeta för att förebygga och förhindra skolavhopp
- Att samordna arbetet med skolsociala team på grundskola och i övergång mot gymnasiet i syfte att stärka förutsättningar för eleverna att uppnå målen med utbildningen
- Att projektleda och implementera arbetet med skolsamordnare för placerade barn och unga i syfte att arbeta för en sammanhållen skolgång

2.3 Stadsdelsnämnderna

I stadsdelsnämndernas uppdrag ingår att samarbeta med arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden i arbetet med kommunens aktivitetsansvar. I samarbetet ingår

- Att samverka ur ett individperspektiv kring målgruppen för kommunens aktivitetsansvar och erbjuda stöd och insatser utifrån socialtjänstlagen och LSS inför eller parallellt med insatser som genomförs av arbetsmarknadsnämnd eller utbildningsnämnd.
- Att socialtjänsten vid kontakt med unga under 20 år som omfattas av kommunens aktivitetsansvar kopplar på KAA för eventuella parallella insatser, alternativt informerar KAA om att avvakta med det uppsökande arbetet i de fall bedömning görs att det inte är lämpligt med parallella insatser. För att kunna göra detta behöver samtycke inhämtas från ungdom/vårdnadshavare.
- Att utifrån fritids- och fältverksamhet fungera som en samarbetspart i arbetsmarknadsnämndens lokala uppsökande arbete.

- Att genom uppdraget med skolsamordnare för placerade barn och unga arbeta för en sammanhållen skolgång.

I stadsdelsnämndernas uppdrag ingår inte att erbjuda insatser inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret.

2.4 Samverkan med Arbetsförmedlingen

Personalen inom kommunens aktivitetsansvar stöttar ungdomarna i kontakten med Arbetsförmedlingen, samt med Arbetsförmedlingens leverantörer för att säkerställa att ungdomarna får tillgång till Arbetsförmedlingens insatser, stöd och eventuella subventioner, samt att de kan tillgodogöra sig innehåll i insatserna och att de får ett långsiktigt och tillräckligt stöd.

Under handlingsplanens giltighetstid kan samverkan med Arbetsförmedlingen komma att påverkas av det pågående förändringsarbetet inom Arbetsförmedlingen. Arbetssätt och rutiner kan därmed komma att förändras under treårsperioden. För ungdomar med funktionsnedsättning finns en särskild samverkan med arbetsförmedlingen för att underlätta stöd i övergång från skola till arbete.

3. Organisation

3.1 Strategisk samverkansgrupp kring unga

Den strategiska samverkansgruppen har i uppdrag att på strategisk nivå initiera och följa upp gemensamma utvecklingsuppdrag och projekt, samt lyfta stadsövergripande frågor som rör ungdomar och ungas vuxnas etablering. Syftet är både att upprätthålla en gemensam kunskap kring projekt och insatser, samt att driva och styra samverkan. I gruppens uppdrag ingår även övergripande styrning av kommunens aktivitetsansvar. Till gruppen lyfts frågor kring inriktning på arbetet, ansvarsfördelning, behov av nya insatser och resursfördelning, samt rapportering av arbete och resultat.

Den strategiska samverkansgruppen består av:

- Enhetschef, enheten för stadsövergripande samordning, arbetsmarknadsförvaltningen
- Enhetschef, gymnasieavdelningen, utbildningsförvaltningen
- Enhetschef, kompetenscenter Barn och unga, socialförvaltningen

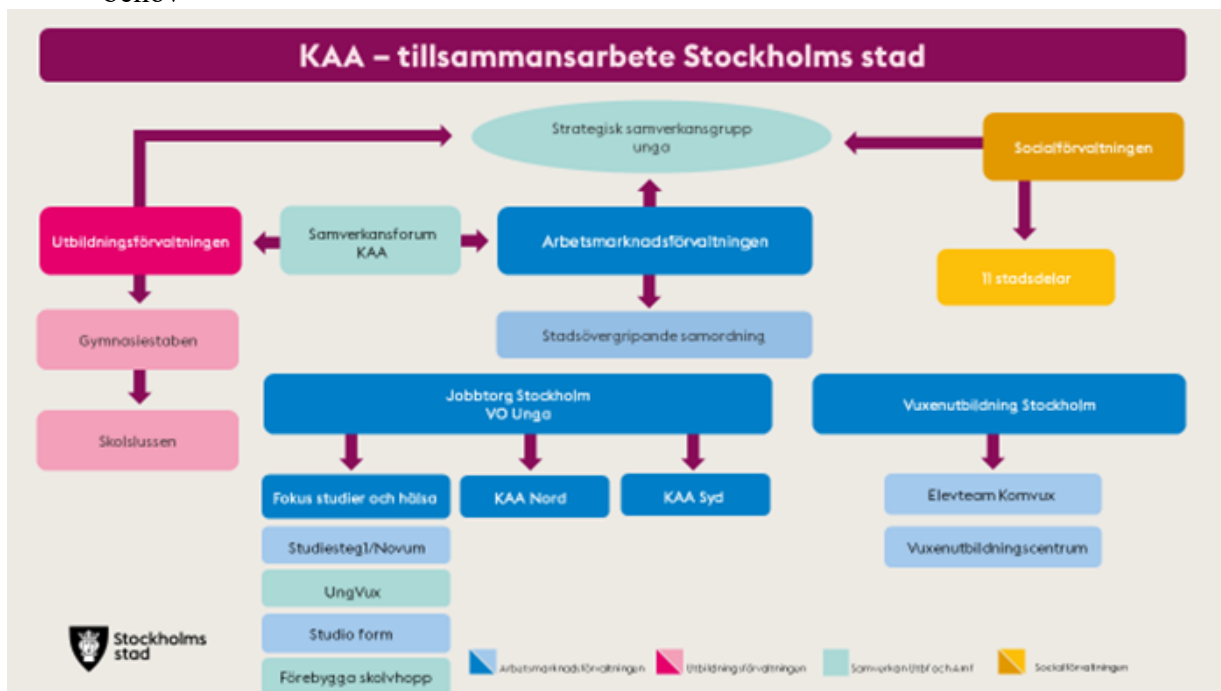
3.2 Samverkansforum

Samverkansforumet har i uppdrag att diskutera konkreta utvecklingsfrågor, förbereda frågor till samverkansgrupp (se ovan) samt planera samverkansinsatser för personalen. I samverkansforumet diskuteras och analyseras underlag till den årliga rapporten av kommunens aktivitetsansvar och med denna som grund utvecklas och planeras arbetet för följande år.

Samverkansforumet kan vid behov kompletteras med ytterligare funktioner samt utse arbetsgrupper för att behandla särskilda frågor.

I samverkansforumet ingår:

- Enhetschef, gymnasieavdelningen, utbildningsförvaltningen
- Rektor, Skollussen/gymnasieavdelningen, utbildningsförvaltningen
- Enhetschef, enheten för stadsövergripande samordning, arbetsmarknadsförvaltningen
- Samordnare för kommunens aktivitetsansvar, arbetsmarknadsförvaltningen
- Enhetschef för enheten Studier och hälsa, arbetsmarknadsförvaltningen
- Enhetschef för kompetenscenter barn och unga, Socialförvaltningen deltar 1 gång/termin
- Representant från grundskoleavdelningen, utbildningsförvaltningen adjungeras vid behov

Figur 1: Organisationsskiss

4. Arbete med att löpande identifiera, informera och kontakta

Ur Allmänna råden:

Hemkommunen bör:

1. Se till att det finns förutsättningar och rutiner för berörd personal att löpande under året identifiera och hålla sig informerad om hur de ungdomar som tillhör målgruppen för aktivitetsansvaret är sysselsatta,
2. Se till att tillvägagångssätten för att komma i kontakt med ungdomar anpassas utifrån deras situation och behov, och
3. Se till att det finns ändamålsenliga rutiner för att ta emot information när en elev börjar eller slutar vid, eller utan giltigt skäl är frånvarande i betydande utsträckning från en gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola med annan huvudman.

Huvudmannen för utbildningen bör

4. *Se till att det finns ändamålsenliga rutiner för att informera hemkommunen när en elev börjar eller slutar vid, eller utan giltigt skäl är frånvarande i betydande utsträckning från, en gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola*

I skollagen 15 kap. 8§ står ”Varje kommun ska informera om de nationella programmen och om möjligheterna att få utbildning på introduktionsprogram”.

I Skolverkets allmänna råd ”Arbete med studie- och yrkesvägledning” (2013) förtydligas att kommunen bör säkerställa att kommunens medborgare informeras om sina möjligheter till utbildning (sid. 31). Vidare framgår av de allmänna råden att ”I de fall eleven fattar beslut om att avbryta eller inte helt fullfölja sina studier bör skolan informera om och tydliggöra vilka konsekvenser det kan få när det gäller möjligheter till arbete och vidare studier” (sid. 34).

4.1 Grund- och gymnasieskolans ansvar

4.1.1 Skolans ansvar

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och det livslånga lärandet. Skolan ska ge alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling. Utifrån sina egna förutsättningar ska de få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildning.

4.1.2 Förebyggande åtgärder övergång från grundskola till gymnasieskola

Utbildningsförvaltningen har rutiner för övergångar från grundskola till gymnasieskola.

Utbildningsförvaltningen har i uppdrag att följa övergången från grundskolan till gymnasieskolan samt bedriva ett utvecklingsarbete för övergångarna.

Utbildningsförvaltningen erbjuder studievägledning för unga utan studieplats eller för de som står i begrepp att göra ett studieavbrott. Utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen har gemensamma rutiner för samverkan och samarbete kring kontakt med skolor.

En rutin finns även för samverkan mellan grundskola och kommunens aktivitetsansvar som innebär att skolorna kontakter aktivitetsansvaret vid vårterminens slut kring ungdomar där det finns kunskap om att de inte kommer påbörja gymnasieskola efter sommaren. Kommunens aktivitetsansvar deltar också årligen vid nätverken för studie- och yrkesvägledare och informerar om uppdraget. Ett informationsbrev skickas till skolor, både till huvudmän i egen regi och fristående huvudmän, för distribuering till vårdnadshavare vars barn går i årskurs 9. Brevet beskriver rutiner för antagning under sommarmånaderna, samt innehåller kontaktuppgifter till Skolslussen och kommunens aktivitetsansvar.

4.1.3 Rutiner vid ogiltig frånvaro, samt vid avbrott

Rektor har skyldighet att utreda upprepade och längre frånvaro (skollagen 15 kap. 16 §).

Gymnasieskolorna ska rapportera betydande frånvaro till elevs hemkommun (skollagen 15 kap. 15 §) samt rapportera avbrott. På stadens webbplats finns information samt

avbrottsblankett som är gemensam för hela Region Stockholm och som skickas till funktionsbrevlåda för kommunens aktivitetsansvar som kontaktar ungdom och vid behov skolan.

Utöver detta deltar kommunens aktivitetsansvar vid informationstillfällen som utbildningsförvaltningen anordnar för annan huvudman/fristående skolor, där det bland annat informeras om kommunens aktivitetsansvar. Gymnasieskolorna uppmanas att kontakta personal inom kommunens aktivitetsansvar innan själva avbrottet sker, för att på så sätt fånga upp de unga i ett tidigare skede.

4.1.4 Samverkan kring övergången från introduktionsprogram inom gymnasieskolan till vuxenutbildningen

Utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen samverkar vid övergången för ungdomar från gymnasieskola till vuxenutbildning. Gymnasieskolorna får information och kan stödja eleverna inför övergång till vuxenutbildning i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen. Arbetsmarknadsförvaltningen erbjuder vid behov individuellt stöd inför övergången till och under studierna vid vuxenutbildningen.

4.1.5 Elever som avslutar gymnasieskola utan gymnasieexamen

Vid avslutad gymnasieutbildning på nationellt program utfärdas ett examensbevis om kraven för examen uppfylls, annars utfärdas ett studiebevis. Elever med examens- eller studiebevis kan vända sig direkt till stadens vuxenutbildning för att ansöka om studier, även om de är under 20 år.

Inför skolavslutningen får de elever som har fått studiebevis informationsmaterial från vuxenutbildningen samt blir kontaktade av kommunens aktivitetsansvar. I övrigt omfattas gruppen av samma uppsökande verksamhet som övriga i kommunens aktivitetsansvar.

4.2 Uppsökande arbete

4.2.1 Arbetssätt

Jobbtorg Stockholm har ett upparbetat arbetssätt med medarbetare som inom ramen för kommunens aktivitetsansvar söker upp ungdomar som omfattas av aktivitetsansvaret och erbjuder insatser som i första hand ska leda till fortsatta studier. Arbetet utgår från ett register där alla ungdomar under 20 år som saknar skolplacering efter grundskolan registreras automatiskt. Uppgifterna till registret hämtas genom samkörning av folkbokföringsregistret, grundskolans och gymnasiets elevregister, Skatteverket och Universitets- och högskolerådet (UHR). Det uppdateras varje natt.

Personalen som arbetar uppsökande utgår från de två enheter inom kommunens aktivitetsansvar: KAA Nord och KAA Syd. Dessa ansvarar för det uppsökande arbetet i stadsdelar kopplade till enheterna. Det finns samarbete med stadsdelsförvaltningarna. Samarbetet omfattar främst barn- och ungdomsenheterna, de sociala insatsgrupperna, fritids- och fältverksamhet, LSS och andra aktörer som verkar i närområdet. På flera stadsdelsförvaltningar finns medarbetare från kommunens aktivitetsansvar regelbundet på plats på barn- och ungdomsenheterna digitalt eller fysiskt, vilket har lett till ökad samverkan.

Socialekreterarna har då möjlighet att boka in möten mellan tjänstemän eller med ungdomar, samt samverka och rådgöra kring ungdomar.

Samverkan med gymnasieskolor i både egenregi och fristående skolor sker via informationsmöten med Utbildningsförvaltningens gymnasieavdelning och Enheten för Elevhälsa, samt för fristående aktörer tillsammans med avdelningen för utveckling och samordning/uppföljningsenheten. Enskilda skolmöten sker med personal inom kommunens aktivitetsansvar. Vid risk för skolavhopp kan skolor kontakta arbetsmarknadsnämnden som möter upp elev, skola och anhöriga i skolan i syfte att gemensamt arbeta för att förebygga avhopp. Om eleven ändå väljer att avbryta studierna kan KAA direkt kopplas på för att stötta ungdomen.

Till de ungdomar som fyller 20 år skickas information om var de kan vända sig för att få stöd när de inte längre omfattas av kommunens aktivitetsansvar. För ungdomar där ett motivationsarbete pågår när de fyller 20 år finns en rutin framtagen för att föra över ungdomen till personal inom arbetsmarknadsförvaltningen som arbetar med äldre ungdomar och unga vuxna, om ungdomarna är intresserade av fortsatt stöd.

4.2.2 Struktur för det uppsökande arbetet

Det uppsökande arbetet för samtliga ungdomar som aktualiseras i modulen för kommunens aktivitetsansvar i Barn- och elevregistret (BER) påbörjas inom en månad efter att de registrerats i BER. Ambitionen är att tiden innan ungdomen kontaktas ska vara kortare, men det kan variera, beroende på hur stort inflöde det är i BER.

Nedan följer en beskrivning av flödet i det uppsökande arbetet:

1. Större brevvutskick görs i början av terminen, efter 15 september.
2. De ungdomar som inte svarar på brevet kontaktas per telefon eller sms om telefonnummer finns. Försök att nå ungdomen per telefon görs vid flera tillfällen.
3. Beroende på antal ungdomar i registret kan ytterligare brev skickas.
4. Om ovanstående inte resulterar i svar skickas ”Knackakort”, ett kort som informerar om att hembesök kommer att genomföras, samt datum och tid för planerat besök.
5. Om inget svar inkommer genomförs hembesök. Hembesöken genomförs alltid av minst två personal.
6. I de fall ungdomarna inte bor på adressen görs en anmälan till Skatteverket.
7. I de fall kommunens aktivitetsansvar inom ramen för det uppsökande arbetet får indikationer på att barn far illa görs orosanmälan till socialtjänsten.

Även samverkan med stadsdelsförvaltningar och lokala nätverk bestående av exempelvis socialekreterare, fältassistenter och föreningar används som verktyg i det uppsökande arbetet. Samtycke finns för att använda vid samverkan på individnivå.

En handbok med tydliga rutiner för det uppsökande arbetet finns framtagen av arbetsmarknadsförvaltningen som stöd i det uppsökande arbetet.

4.2.3 Rutin kring nyanlända ungdomar

Nyanlända ungdomar som är folkbokförda i Stockholm stad och som i övrigt uppfyller villkoren för kommunens aktivitetsansvar kan vara aktuella för insatser inom ramen för aktivitetsansvaret. Om arbetsmarknadsförvaltningen i det uppsökande arbetet kommer i kontakt med en ungdom som nyligen fått uppehållstillstånd kontaktas i första hand Start Stockholm för att undersöka om ungdomen har kontaktat staden för plats på språkinträdning. Om studier inom gymnasieskolan inte är aktuellt finns SFI som ett alternativ. Ungdomar som studerar vid SFI omfattas av kommunens aktivitetsansvar och kan erbjudas parallella insatser som ett komplement till SFI om det är lämpligt.

5. Lämpliga individuella åtgärder

Ur Allmänna råden:

Hemkommunen bör

- 1. Se till att det finns förutsättningar för förankrade rutiner för berörd personal att aktivt och löpande kunna erbjuda lämpliga individuella åtgärder till de ungdomar som tillhör målgruppen för aktivitetsansvaret, och*
- 2. Se till att samverka med berörda myndigheter och andra aktörer för att samordna lämpliga individuella åtgärder.*

I kommentarerna till de allmänna råden för ungdomar förtydligas att kommunen i första hand ska erbjuda åtgärder som syftar till att motivera den unga att återgå till utbildning och i andra hand till annan sysselsättning, exempelvis arbete. Några av de förslag på lämpliga åtgärder som tas upp är motiverande samtal, som har en tydlig inriktning på utbildning, med en studie- och yrkesvägledare, åtgärder där flera myndigheter eller andra aktörer, inom utbildning, hälso- och sjukvård, socialtjänst och arbetsförmedling samverkar, samt insatser inom ramen för introduktionsprogrammet.

Inom Stockholms stad finns en mängd olika insatser som utförs av utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen. Även Arbetsförmedlingen har vissa insatser. Åtgärderna genomförs främst på individuell nivå, men det finns även möjlighet för ungdomar att delta i gruppinsatser.

I de inledande kontakterna erbjuds ungdomarna alltid enskilt stöd och vägledning i olika form.

På Skolslussen erbjuds ungdomarna studie- och yrkesvägledning och via Jobbtorg Stockholm erbjuds stöd, studie- och yrkesvägledning och motiverande samtal. Inom jobbtorgs enheter, KAA Syd och KAA Nord erbjuds stöd av särskilda coacher som jobbar med kommunens aktivitetsansvar. För ungdomar som har behov av ett mer intensivt och långvarigt stöd och motivationsarbete finns möjlighet till mer fördjupat stöd.

Utöver det grundläggande stödet och vägledningen finns en rad olika insatser som ungdomarna kan ta del av. Insatser finns både inom ramen för gymnasieskolan,

vuxenutbildningen samt inom Jobbtorg Stockholm. Utbildningsnämnden ansvarar för insatser som ges inom ramen för gymnasieskolan och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för insatser vid sidan om gymnasieskolan. Arbetet med att utveckla och erbjuda insatser sker löpande i samverkan mellan arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden och utbudet av insatser förändras därför årligen. Inom ramen för samverkansforum följs behovet av att utveckla eller förändra pågående insatser upp och nya insatser initieras.

6. Dokumentation och registerföring

Ur Allmänna råden – om dokumentation:

Hemkommunen bör

1. *Se till att det finns förutsättningar och rutiner så att berörd personal kan dokumentera insatser till ungdomar som tillhör målgruppen för aktivitetsansvaret*

Ur Allmänna råden – förande av register:

Hemkommunen bör

1. *Ha rutiner för att inhämta uppgifter om och föra register över de ungdomar som tillhör målgruppen för aktivitetsansvaret, och*
2. *Ha rutiner för att lämna uppgifter till Skolverket för uppföljning och utvärdering av hur kommunen uppfyller sina skyldigheter i fråga om de ungdomar som tillhör målgruppen för aktivitetsansvaret*

6.1 Barn och Elevregistret (BER)

BER är ett IT-baserat verksamhetsstöd för stadens olika skolformer, skolpliktsenheten och kommunens aktivitetsansvar. KAA-modulen i BER som hanterar aktivitetsansvaret är utformad för att möta de krav som Skolverket och SCB ställer på registerföring och dokumentation.

Information till BER hämtas från UEDB (ungdoms- och elevdatabasen, som hanterar skolplaceringar länsövergripande), BEDA (Universitets- och högskolerådets betygsdatabas) samt folkbokföringsregistret.

BER utgör grunden för det uppsökande arbetet samt för dokumentation, rapportering och uppföljning av uppdraget. Arbetsmarknadsförvaltningen ansvarar för samordning av den del i BER där kommunens aktivitetsansvar hanteras. I BER dokumenterar personal, både från arbetsmarknadsförvaltningen och från utbildningsförvaltningen, som möter målgruppen. Lathundar för registrering och dokumentationshantering i registret finns framtagna för respektive parter.

I BER sker ett löpande utvecklingsarbete för att möta behoven inom kommunens aktivitetsansvar och för att säkerställa att registreringer sker korrekt utifrån Skolverkets krav.

6.2 VERA

Vera är stadens verksamhetssystem för arbetsmarknadsverksamhet. Vera CRM – används av medarbetare och chefer inom arbetsmarknadsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarnas arbetsmarknadsinsatser för att planera, dokumentera och följa upp uppdrag och insatser inom stadens arbetsmarknadsverksamhet. Inom kommunens aktivitetsansvar används VERA för anmälan till vissa insatser inom jobbtorget verksamheter. Inför registrering och dokumentation i VERA används samtycke som antingen dokumenteras, eller sparas digitalt i systemet.

7. Uppföljning, utvärdering och rapportering

Arbetet med kommunens aktivitetsansvar utgår från skollagen samt ifrån uppdrag i stadens budget. I verksamhetsplanen för arbetsmarknadsnämnden sätts indikatorer och aktiviteter för uppdraget. Rapportering av kommunens aktivitetsansvar sker i samband med tertiäl 1, tertiäl 2 och verksamhetsberättelsen (VB). Till VB görs en mer omfattande årsrapport som läggs som en separat bilaga till VB. I årsrapporten fastställs också utvecklingsområden inför kommande verksamhetsår. Arbetsmarknadsförvaltningen ansvarar för att ta fram årsrapporten som baseras på statistik och uppgifter som hämtas ur BER. I samverkansforumet analyseras resultat och genomfört utvecklingsarbete. Förslag på eventuella förändringar i arbetet tas fram och lyfts till strategiska samverkansgruppen. Rapportering av kommunens aktivitetsansvar görs också till Skolverket två gånger per år i enlighet med lagstiftning och riktlinjer.

7.1 Uppföljning av uppsök, stöd och insatser

Följande faktorer mäts löpande inom kommunens aktivitetsansvar:

- Antal som omfattas av kommunens aktivitetsansvar
- Antal som sökts
- Antal som nåtts
- Hur de har nåtts
- Antal uppsöksinsatser, fördelat på typ av insats
- Antal som tagit del av insatser
- Resultat vid avslut för de som tagit del av insatser
- Statistiken tas fram både stadsövergripande, samt på stadsdelsområdesnivå
- Ovan fördelat på kön

För att få en övergripande bild av resultat mäts alltså det totala antal ungdomar som inom ramen för kommunens aktivitetsansvar tar del av stöd och insatser från arbetsmarknadsförvaltningen eller från utbildningsförvaltningen. Även avslutsorsaker mäts både totalt och separerat på de olika insatserna. Arbetsmarknadsförvaltningen ansvarar för att ta fram och sammanställa denna information ur BER.

Utbildningsförvaltningen utvärderar och följer upp antagningen till gymnasieskolan varje höst genom rapporter som har olika teman. Genom att analysera antagningsresultatet får utbildningsförvaltningen underlag för att förstärka och förbättra det förebyggande arbetet med vägledning samt övergångsarbetet.

Utbildningsförvaltningen följer upp resultaten på samtliga program i gymnasieskolan samt på anpassad gymnasieskolans samtliga program. Resultaten analyseras i verksamhetsberättelsen. Dessutom redovisas och analyseras brukarundersökningarnas resultat för både gymnasieskolans och anpassad gymnasieskolans program. Varje skola bedriver ett förbättringsarbete utifrån sina respektive resultat och analyser.